

לקח מהפרשה

"כי קרוב הוא..." (יג' יז')

על המילים 'כי קרוב הוא' כתוב בפירוש 'דעת זקנים מבעלי התוספות': 'כלומר, העם קרוב של הקדוש ברוך הוא, שנאמר: 'לבני ישראל עם קרובו', לכן לא הנהיגם כמנהגו של עולם' וכך כתב רש"י (בהמשך בפסוק כ"א): 'הקדוש ברוך הוא בכבודו מוליכו לפניו'. מכאן אנו למדים על האהבה הגדולה שרוחש לנו הקדוש ברוך הוא, שהרי הוא בכבודו ובעצמו מנהיג אותנו באהבה יתרה! אהבה זו מחייבת אותנו להשיב לו גם כן אהבה גדולה.

האהבה הגדולה שאנו יכולים להשיב לו היא, שנעבוד אותו בלב שלם, גם כשיצר הרע מנסה להפיל ולייאש אותנו, וגם כשהוא מנסה להוכיח לנו שאנו לא שווים הרבה, בשום אופן לא ניכנע לו. אהבתנו הגדולה לקב"ה תבוא לידי ביטוי בכך, שנזכור שגם אם נכשלנו אחרי שקיבלנו על עצמנו להשתפר ולהטיב את דרכינו, לא נשבר מכך ולא ניסר את עצמנו בשוטים, אלא ננסה שוב ושוב בבחינת 'מעשה ועד עולם'. נשכח את העבר, נתעלם ממה שהיה אתמול, וננסה שוב מחדש ברגע זה.

יצר הרע מכשיל אותנו בכך שהוא מטיף לנו מוסר... הוא מוכיח לנו שאנו לא שווים מאומה, וההוכחה לכך היא שקבלנו על עצמנו להשתפר ונכשלנו. 'אם כן מה אתה שווה' הוא צועק לנו. מוסר זה הוא מוסר של השטן כי הביקורת העצמית של דורנו לא נובעת ברוב המקרים מצד הקדושה, אלא מכוחו של יצר הרע שמטרתו לשבור את רוחנו, ולהביא אותנו לידי ייאוש.

בדורות הקודמים ידעו לבקר את עצמם היטב, להתחזק ולהשתנות לטובה מהביקורת. בדורנו הביקורת גורמת לתוצאה הפוכה, במקום להתחזק מגיעים למרה שחורה, ולמסקנה שאנו לא מסוגלים לקבל על עצמנו אפילו דברים קטנים לכאורה.

צריך לזכור שהדברים המובאים בספר 'ראשית חכמה' ושאר הספרים הקדושים שהאריכו מאוד בענייני קדושה וטהרה ותיארו את עוצם הפגם והעונש על כל חטא, אפילו כל שהוא, מטרם הייתה לחזק, ולא ח"ו לרחק את האדם מעבודת הבורא ולהחליש את דעתו. כוונתם הייתה לקרב את ישראל שיהיו קדושים וטהורים ויתרחקו אפילו מפגם קטן, כי בוודאי כך ראוי להם לפי עוצם קדושתם.

אבל פשוט וברור הוא שאפילו מי שפגם צריך לקיים את מאמר הכתוב: 'אל תרשע הרבה' (קוהלת ז' יז') וכמו שאמרו בגמרא: **מי שאכל שום וריחו נודף, יחזור ויאכל שום ויהיה ריחו נודף יותר?** (ברכות נא' א') אדרבא מעוצם היראה לקב"ה נחזק את עצמנו לקיים את דברי חז"ל, שהזהירונו גם להאמין חזק בחסדו וטובו יתברך שאינו נפסק לעולם למרות החטאים והעוונות, ולכן מוטל עלינו להתחזק בכל עת ולהתחיל מחדש בעבודת ה'.

(עלינו לשבח)

פינת ההלכה

מהלכות ט"ו בשבט

א: ט"ו בשבט הוא ראש השנה לאילנות.

ב: משמעות הדבר היא, שפירות שחנטו (שהתחילו לצמוח בעץ - מיד אחרי הפריחה - לפני ט"ו בשבט), שייכים לשנה הקודמת, ואילו שחנטו אחרי ט"ו בשבט, שייכים לשנה זו.

ג: הגדרה זו, לאיזו שנה שייכים הפירות, משפיעה על סוג המעשרות שמפרישים, ועל מניין שנות הערלה. ד: הפרשת המעשרות משתנה בשנים מסוימות של שנות השמיטה.

ה: בשנים א' ב' ד' ה' של השמיטה מפרישים מעשר ראשון ושני, ובשנים ג' ו' מפרישים מעשר ראשון ומעשר עני. **דוגמה להשפעה על הפרשת תרומות ומעשרות:**

שנת תשע"א הייתה שנה שלישית לשמיטה, והפרשנו מהפירות מעשר עני, לעומת זאת שנת תשע"ב היא שנה רביעית לשמיטה, ומפרישים בה מעשר שני. לכן פירות שחנטו לפני ט"ו בשבט תשע"ב שייכים עדיין לשנת תשע"א ונמשיך להפריש מהם מעשר עני, ופירות שיחנטו אחרי ט"ו בשבט, שייכים כבר לשנת תשע"ב ונפריש מהם מעשר שני.

"ויהי בשלח פרעה את העם..."

(יג, יז)

כל מקום שנאמר 'ויהי' אינו אלא לשון צער (מגילה י'). מה הצער שיש בפרשת בשלח, הלא מדובר ביציאתם של עם ישראל ממצרים?

מסביר ר' צדוק הכהן: תכליתן של המכות שהביא ה' על המצרים הייתה בעיקר לטעת אמונה בלבות בני ישראל, ולפתח בקרבם בהדרגה תשוקה עזה לחופש, ורצון להשתחרר מכבלי מצרים וטומאתה. ובסוף, אחרי כל המכות הניסים והנפלאות, מספרת לנו התורה: 'בשלח פרעה את העם'. עם ישראל לא יצאו ממצרים מרצונם, אלא פרעה שילח אותם, זו הצרה וזה הצער! (ר' צדוק הכהן)

עץ התמר – ישראל – והילדים שלנו!

בעץ התמר אין פסולת, וכך כתוב במדרש: "מה תמרה זו, אין בה פסולת, אלא תמרים לאכילה, לולבים להילול, חריות (ענפים) לסיכוך, סיבים לחבלים... שפעת קורות (גזע העץ), לקרות בהן את הבית (לעשות תקרה לבתים). כך הם ישראל, אין בהם פסולת! אלא מהם בעלי מקרא, מהם בעלי משנה, מהם בעלי אגדה, מהם בעלי מצות, מהם בעלי צדקות... (במדבר רבא פרשה יג),

כל אחד מבני הבית הוא חלק מעם ישראל. אם רק נשכיל לראות את המעלות של הסובבים אותנו - בעיקר של בן הזוג והילדים - נגלה שחלקם רגישים יותר, חלקם שכלתניים יותר, חלקם בעלי חסד, חלקם יוצרים יותר וחלקם חושבים יותר. אין טובים יותר וטובים פחות, כולם מצוינים! אנחנו רק צריכים לגלות את האור הייחודי שיש בכל אחד ואחד, וכך נזכה לחיים של הרמוניה, כשכולם משלימים זה את זה בתכונותיהם. לכולם יש אור, לכולם יש ייחודיות ונחיצות.

הרבה אור ונחת,

שבת שלום, שושנה.

סיפור לשבת

סגור: 'קבלת שבת מוקדמת'.

אולי זה סוג של מחלה, אולי זה רק חוסר רצינות. אולי זה פגם ביראת-שמים, אולי. מה שברור שברבבות בתים בישראל, נכנסים אל השבת באמוק של חוסר נשימה, מתוך לחץ אדיר של חוסר הספק, אי עמידה בזמנים. תמיד שוכחים משהו, חסר משהו. ברגע האחרון מצחצחים נעלים. בשנייה האחרונה מושכים את האוזניים, כי אין מים חמים בתרמוס, לא לתינוק ולא לאורחים. אוי, שכחנו לחתוך נייר... אוי, לא כיוונו שעון שבת של המקרר... אוי, לא גיהצתי את החולצה הלבנה השבתית שלי...

זה קורה כמעט בכל בית, בדוגמאות שונות, באוקטבות שונות, ברמות לחץ כאלה ואחרות, אבל זה קורה, וזה לא מכובד, ויש בזה נופך לא מבוטל של זלזול בשבת קודש. עליה נאמר "מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה". והמתנה הזו היא בבת-עיניו של הקב"ה, היא הכתר, היא היהלום, היא צינור השפע המחובר אותנו מן העולם העכור והגשמי אל העולמות העליונים הזכים, המשפיעים עלינו מן הטוב מן החסד ומן הרחמים.

וכשאנו מקבלים את פני השבת, בתו של מלך, בנשימה קצרה, בלחץ והתשת כוחות, בערפול חושים, ולעיתים בכעס נורא על בני המשפחה, זה אינו מכובד, בלשון המעטה. זו אפילו בושה וחרפה. ככה לא מקבלים אורח... ואל תביאנו לידי ביזיון... ויש בכך הרבה מן הביזיון. כך לא היינו מקבלים פניו אפילו של מלך בשר ודם. אין ספק, יש לנו חור שחור בתודעת העומק והרוחב בעניין חשיבותה של השבת. אנו לא מחפשים אשמים, מטרתנו לזרז, 'ואין מזרזין אלא למזורזין'.

מסופר על הרידב"ז שבעת שכהן כרבה של סלוצק, והגיע כבר לגיל זקנה ושיבה, חלה לפתע במחלה קשה. בעודו על מיטתו סובל מחוליו, עלתה נשמתו לבית דין של מעלה, שם המתינו לו הדיינים. "והדין היה ברור לחלוטין" סיפר הרידב"ז "נגזר עלי למות ולהחזיר נשמתי לעליונים, אלא שאפשרו לי לסגור על עצמי.

אמרתי לדיינים: בימים אלה אני שוקד על כתיבת פרוש לש"ס הירושלמי. וכידוע לכבוד מעלתכם לש"ס הירושלמי אין הרבה פרושים. וזו תרומה חשובה מאין כמותה לעולם התורה...". היסו אותו הדיינים: "נו, נו, יש מספיק תלמידי חכמים שיוכלו לסיים את מלאכתך המונומנטלית על הירושלמי, עם כל נחיצותה. לא זו סיבה מספיק טובה להאריך את חיך...".

"ואז נסתי - מספר הרידב"ז - סגוריה מכיוון אחר. אני מוסר נפשי לעזור לאלמנות ויתומים. והחסד מעלתו עצומה...".

והדיינים בשמי מרומים, גילו קוצר רוח. "גם זו לא סיבה מספקת לתת לך אריכות ימים, תמיד נוכל למצוא גבאי צדקה מסורים ויקרים לפחות כמוך, שיעשו גדולות ונצורות למען יתומים ואלמנות. גבאים טובים לא חסרים...". הרידב"ז חש באותן שניות שנידמו לנצח, חוסר אונים. הוא רצה לחיות, הוא ידע שיש לו עוד מה לתרום בעולם העשייה, אך לא מצא לעצמו כף זכות שתטה את המאזניים. לפתע הוא נזכר...

"רבותי הדיינים לפני חיתום גזר דיני למיתה, אני רוצה לספר לכם שרעייתי ואנוכי מקבלים את פני שבת המלכה כבר בליל שישי. אצלנו הבית מבריק ומצוחצח ביום חמישי בלילה, המפה פרושה על השולחן, הפמוטים מוכספים ניצבים להם על גבי מגש הכסף מלאים בשמן זית זך, התבשילים עשויים היטב, ניחוח השבת מתנוסס באוויר הבית. בערב שבת, ביום שישי, אני נושא ונותן בדעתי, מה אוכל להוסיף עוד לכבודה של שבת... ודומני שאין בעולם עוד יהודי שמרחיב את תוספת השבת כמוני...".

הדיינים נאלמו דום. זו הייתה טענה ניצחת, וסגוריה חותכת דין. בית הדין פסק לרידב"ז עוד 20 שנות חיים, במהלכן הספיק לסיים את פירושו לירושלמי, לעלות לארץ, להתגורר בצפת, ולהקים ישיבה מפוארת ובה 150 תלמידים

דברי חכמים – שבת

(רבי אריה לייב מגור)

כל מצווה מתקנת איבר אחד של האדם – השבת מתקנת את כל הגוף.